

‘KLOPPEND HART’

AED-BELEIDSNOTITIE HELLEVOETSLUIS

AFDELING SAMENLEVINGSZAKEN 2011

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1 Kaders gemeentelijk AED-beleid	3
1.1 Ondersteuningsvormen	3
1.2 Juridisch kader	3
1.3 Beleidsmatig kader	3
2. Huidig beleid en voorzieningenaanbod Hellevoetsluis	5
2.1 Huidig ‘AED-beleid’	5
2.2 Huidig voorzieningenaanbod	5
3 Nieuw AED-beleid	7
3.1 Randvoorwaarden (versneld) gebruik AED	7
3.2 Voorwaarden financiële ondersteuning	7
3.2.1 Subsidieregeling	8
3.2 Verbetering informatievoorziening locaties en gebruik AED’s	9
Bijlage 1: bekende locaties AED’s	11

Inleiding

In Nederland worden jaarlijks ongeveer 15.600 mensen getroffen door een hartstilstand buiten het ziekenhuis. Slechts vijf tot tien procent van deze mensen overleeft het voorval. Mits tijdig toegepast kan een Automatische Externe Defibrillator (AED), door het toedienen van krachtige stroomstoten, het hart weer op gang helpen. De eerste zes minuten na een hartstilstand zijn wat dat betreft van levensbelang. Indien binnen deze periode reanimatie plaatsvindt en een AED kan worden bediend, stijgt de overlevingskans naar 50 tot 70%. In de AED-beleidsnotitie 'Kloppend hart' van de gemeente Hellevoetsluis zal ingegaan worden op de vraag of de gemeente Hellevoetsluis een ondersteunende rol moet vervullen bij de inzet van AED's en, indien hier sprake van is, op welke wijze deze ondersteuning dan zou moeten geschieden.

1 Kaders gemeentelijk AED-beleid

1.1 Ondersteuningsvormen

Gemeentelijke ondersteuning bij de inzet van AED's kan verschillende vormen aannemen. Bij de meest verregaande en kostbaarste vorm van gemeentelijke ondersteuning neemt de gemeente de volledige verantwoordelijkheid over de inzet van AED's op zich. Zij realiseert dan een zodanig dekkende verspreiding van AED's dat overal in het gemeentelijk gebied binnen zes minuten na een harststilstand iemand een AED kan bedienen, de zogeheten '6-minuten zones'. AED's moeten in dat geval ook 24 uur per dag beschikbaar zijn. Er moeten vrijwilligers worden geworven en opgeleid. De AED's moeten worden aangeschaft, beheerd, onderhouden en vernieuwd. Dit vergt niet alleen enorme financiële en personele investeringen, die in het huidige economische klimaat niet te verantwoorden zijn, maar zelfs dan kan een tijdige hulpverlening niet gegarandeerd worden. Het risico blijft bestaan dat een AED niet functioneert, of dat een opgeleide vrijwilliger niet op het juiste moment beschikbaar is.

Bij andere vormen van gemeentelijke ondersteuning bij de inzet van AED's is de rol van de gemeente geringer en meer ondersteunend in aanvulling op de eigen verantwoordelijkheid van burgers. Zij beperkt zich dan tot bepaalde stimulerende maatregelen om het aanbod en/of de bereikbaarheid van AED's te verbeteren.

1.2 Juridisch kader

De juridische rechten en plichten van gemeenten rond AED-beleid zijn vastgelegd in de Wet Publieke Gezondheid. Volgens deze wet hebben gemeenten geen wettelijke verantwoordelijkheid als het gaat om de inzet van AED's. Zowel het realiseren van een dekkend voorzieningenniveau van AED's, alsook het ondersteunen van de inzet van AED's, behoort dus niet tot de wettelijke taak van een gemeente. Gemeentelijk beleid rond AED's moet daarom gezien worden als een eventueel wenselijk geachte aanvullende dienst van gemeenten aan haar inwoners.

Ondanks het ontbreken van wettelijke verantwoordelijkheden bij de inzet van AED's kiezen verschillende gemeenten, waaronder ook Hellevoetsluis, er toch voor om de inzet van AED's op een of andere wijze te ondersteunen.

1.3 Beleidsmatig kader

Gemeentelijk beleid rond AED's in Hellevoetsluis maakt deel uit van het lokale gezondheidsbeleid, dat is uitgewerkt in de beleidsnota Volksgezondheid 2009-2012:

‘Gelukkig Gezond’. In deze nota worden de kaders geschetst van het gezondheidsbeleid zoals dit in Hellevoetsluis wordt uitgevoerd en de rol die de gemeente daarbij speelt. Het gezondheidsbeleid is er primair op gericht de volksgezondheid te bevorderen en te verbeteren. Als zodanig is het beleid vooral preventief van aard. Door het stimuleren van een gezonde leefstijl en ervoor te zorgen dat mensen gezondheidsrisico’s vermijden of beperken, wordt geprobeerd feitelijke verlening van zorg te voorkomen. Voor deze AED-beleidsnotitie betekent dit dat een eventuele hartstilstand, en het daaruit voortvloeiende noodzakelijke gebruik van een AED, zoveel mogelijk voorkomen dient te worden door het stimuleren van een gezonde leefstijl.

Aangezien het gezondheidsbeleid van Hellevoetsluis vooral preventief van aard is, wordt van burgers een grote mate van eigen verantwoordelijkheid verwacht. Ook op regionaal niveau wordt dit belang onderkend.¹ Burgers hebben een eigen verantwoordelijkheid als het gaat om keuzes die van invloed kunnen zijn op de eigen gezondheid. Dit geldt dus ook voor het voorkomen van een hartstilstand door een gezonde leefstijl. Hellevoetsluis zal zich rond AED-beleid daarom alleen richten op ondersteuning in aanvulling op de eigen verantwoordelijkheid van burgers.

Op andere beleidsterreinen wordt ook ingezet op het belang van eigen verantwoordelijkheid van burgers. Sinds 1 januari 2007 zijn gemeenten, door de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), verantwoordelijk geworden voor de maatschappelijke ondersteuning van hun inwoners. De visie op de invulling van deze verantwoordelijkheid heeft de gemeente Hellevoetsluis verwoord in het beleidsplan Wmo ‘Een Passend Scenario’. Met het beleidsplan streeft de gemeente ernaar alle inwoners actief te laten deelnemen aan het maatschappelijk leven in Hellevoetsluis. Burgers nemen daarbij hun eigen verantwoordelijkheid. Zij zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor het oplossen van hun problemen en die van hun naasten. Pas wanneer zij niet op eigen kracht mee kunnen doen, kunnen zij rekenen op ondersteuning vanuit de gemeente.

¹ De gemeenten op Voorne-Putten en Rozenburg hebben gezamenlijk een visie opgesteld op het gezondheidsbeleid waarin wordt aangegeven dat gemeenten voorwaarden kunnen scheppen rond gezondheid en soms ook moeten ingrijpen, maar dat ze altijd uit moeten gaan van de eigen verantwoordelijkheid van burgers en daar bij moeten aansluiten.

2. Huidig beleid en voorzieningenaanbod Hellevoetsluis

2.1 Huidig 'AED-beleid'

De gemeente Hellevoetsluis voert op dit moment nog geen officieel AED-beleid, maar er bestaat wel een mogelijkheid om de aanschaf van een AED deels vergoed te krijgen. Op het beleidsterrein Sport kunnen sportverenigingen bij de gemeente een investeringssubsidie aanvragen in het kader van verbetering van de volksgezondheid. Door deze subsidie kan een sportvereniging ongeveer een derde van de aanschafkosten van een AED vergoed krijgen.² De subsidieverlening vindt eenmalig plaats bij aanschaf en niet bij vervanging of onderhoud. Zo blijven de kosten voor de gemeente relatief beperkt.

Sportverenigingen hebben zelf de verantwoordelijkheid voor plaatsing, onderhoud en gebruik en voor het trainen en getraind houden van voldoende hulpverleners. Hiertoe dient een sportvereniging bij aanvraag een beheersplan aan te leveren waarin zij aangeeft hoe de AED gebruikt gaat worden.

Ondanks dat de ervaringen met deze stimuleringsmaatregel positief zijn, is de regeling vrij omslachtig. Er wordt bij het bepalen van de hoogte van de subsidie namelijk onderscheid gemaakt tussen Hellevoetse en niet-Hellevoetse leden.³ Niet-Hellevoetse leden tellen bij de huidige regeling niet mee voor de vaststelling van de hoogte van de subsidie.

2.2 Huidig voorzieningenaanbod

Naast de gemeente houden nog een aantal andere organisaties in Hellevoetsluis zich op enigerlei wijze bezig met het gebruik en of de bevordering van het gebruik van AED's. Reguliere hulpverleningsdiensten in Hellevoetsluis zoals ambulances en brandweerauto's zijn bijvoorbeeld allemaal uitgerust met een AED. Ook politieauto's in Hellevoetsluis die uit de regio Rotterdam-Rijnmond komen, beschikken over een AED.

Met betrekking tot het gebruik van een AED zijn voor reguliere hulpverleningsdiensten vooral de aanrijtijden van belang. Indien hulpverleningsdiensten namelijk snel ter plaatse kunnen zijn, wordt het plaatsen van een AED een stuk minder zinvol, aangezien zij dan hun eigen AED's in kunnen zetten. In Hellevoetsluis maken hulpverleningsdiensten gebruik van een regionaal 'first response'-systeem. Indien er bij de alarmmelding sprake lijkt te zijn van een hartstilstand worden zowel de ambulance als de brandweer tegelijkertijd op pad gestuurd

² De subsidie is een derde van de aanschafkosten vermenigvuldigd met de verhouding van het aantal Hellevoetse leden ten opzichte van het totale ledenaantal van de sportvereniging. Aangezien de gemiddelde aanschafkosten van een AED tussen de € 1.500 en € 2.500 bedragen, gaat het om een subsidiebedrag van tussen de € 500 en € 850.

³ Zie voetnoot 2.

naar de hulpbehoevende. De hulpdienst die als eerste ter plaatse is, mag haar eigen AED inzetten. De aanrijtijd wordt hierdoor aanzienlijk verkort zodat de tijd tussen een hartstilstand en het gebruik van een AED beperkt blijft. Een andere reden waarom de aanrijtijden van de reguliere hulpverleningsdiensten in Hellevoetsluis relatief kort zijn, komt doordat de meeste bewoners van Hellevoetsluis in een redelijk geconcentreerd gebied wonen. De gemeente kent ook geen dorpen die op zeer grote afstand van de stad Hellevoetsluis liggen. Vanwege de relatief korte aanrijtijden is de noodzaak van plaatsing van AED's in Hellevoetsluis vrij gering.

Een andere organisatie in Hellevoetsluis die zich bezig houdt met het gebruik en of de bevordering van het gebruik van AED's is de EHBO. Zij geeft niet alleen cursussen over het gebruik van AED's, maar is ook bij grote evenementen aanwezig met een eigen AED, die in geval van nood ingezet kan worden.

Er is ook een stichting opgericht, die zich tot doel heeft gesteld een landelijke registratiesysteem op te zetten en te onderhouden waarin zowel AED-hulpverleners als AED-bezitters hun gegevens kwijt kunnen. Hiertoe heeft de stichting een eigen website (www.aed-hulpverlener.nl) opgericht. Hellevoetsluis is de startgemeente van dit uiteindelijk landelijke registratiesysteem.

Naast maatschappelijke organisaties bestaan er ook steeds meer commerciële organisaties in Hellevoetsluis die over een AED beschikken en hun medewerkers opleiden in het gebruik van zo'n apparaat in het kader van bedrijfshulpverlening.

3 Nieuw AED-beleid

De gemeente Hellevoetsluis ziet, ondanks het ontbreken van wettelijke verantwoordelijkheden en een goed functionerend bestaand voorzieningenaanbod, gemeentelijk beleid rond AED's als een wenselijk geachte aanvullende dienst. Zij kiest er daarom voor om de inzet van AED's te ondersteunen. Haar rol zal, aansluitend op het huidige gezondheidsbeleid en bredere maatschappelijke ontwikkelingen, slechts ondersteunend van aard zijn in aanvulling op de eigen verantwoordelijkheid van burgers.

De gemeente kiest ervoor om ondersteunende maatregelen te treffen die een versnelde toepassing van een AED bij een hartstilstand mogelijk maken. Hiertoe wordt een nieuwe subsidieregeling geïntroduceerd voor de aanschaf van een AED en zal de informatievoorziening over locaties en het gebruik van AED's verbeterd worden.

3.1 Randvoorwaarden (versneld) gebruik AED

Om een versnelde toepassing van een AED mogelijk te maken, moet er allereerst gekeken worden naar de randvoorwaarden om een AED daadwerkelijk te kunnen gebruiken. Deze randvoorwaarden luiden als volgt:

- Het apparaat moet beschikbaar zijn.
- Hulpverleners moeten weten waar het apparaat te vinden is.
- Hulpverleners moeten het apparaat kunnen gebruiken.
- Kennis moet jaarlijks worden opgefrist.

Kan aan een van bovenstaande randvoorwaarden niet worden voldaan dan is een persoon die getroffen wordt door een hartstilstand afhankelijk van hulpverlening door reguliere hulpverleningsdiensten.

Een versnelde toepassing van een AED is alleen mogelijk wanneer de randvoorwaarden voor het gebruik van een AED, verbeterd worden. Dit kan bereikt worden door:

- een toename, danwel adequate plaatsing, van AED's;
- betere informatievoorziening over locaties en het gebruik van AED's.

Het AED-beleid van de gemeente Hellevoetsluis focust zich daarom op deze twee gebieden.

3.2 Voorwaarden financiële ondersteuning

Voor wat betreft een toename, danwel adequate plaatsing van AED's kiest Hellevoetsluis ervoor om financiële ondersteuning te bieden bij de aanschaf van een AED. Deze ondersteuning is gebonden aan twee voorwaarden. De eerste voorwaarde voor financiële

ondersteuning is dat AED's alleen in risicogebieden geplaatst mogen worden. Risicogebieden zijn:

- plaatsen waar veel mensen bijeenkomen, zoals grote evenementen, winkelcentra, buurtcentra, en de havens;
- plaatsen waar veel mensen met een verhoogd risico op een hartstilstand te vinden zijn, zoals sporters bij sportverenigingen en ouderen bij verzorgings- en bejaardentehuizen.

De tweede voorwaarde is dat alleen niet-commerciële gesubsidieerde instellingen en verenigingen in aanmerking komen voor ondersteuning. Van overige organisaties, zoals winkel- en fitnesscentra en verzorgings- en bejaardentehuizen, wordt verwacht dat zij zelf de benodigde investeringen zullen doen om de veiligheid van hun bezoekers, klanten, of bewoners te garanderen. Zij hebben een eigen verantwoordelijkheid bij de aanschaf van een AED.

Om er achter te komen of er nog locaties in Hellevoetsluis zijn die wel aan beide voorwaarden voldoen, maar waar nog geen AED aanwezig is, is er voor deze notitie een globale inventarisatie gemaakt van het bestaande aanbod van AED's binnen Hellevoetsluis.⁴ Uit deze inventarisatie is gebleken dat op, of in de buurt van, de meest risicovolle niet-commerciële locaties in Hellevoetsluis inmiddels een AED aanwezig is. Een uitzondering vormen de buurtcentra. De buurtverenigingen die in deze panden gevestigd zijn, beschikken nu nog niet over een eigen AED. Gezien de drukte bij zulke centra kan de plaatsing van een AED op die locaties van toegevoegde waarde zijn. Het gaat in dit geval om buurtcentrum Oude Woelhoek, buurtcentrum De Klinker en buurtcentrum De Kooistee.

In de toekomst kunnen er nieuwe niet-commerciële risicogebieden ontstaan. De noodzaak van financiële ondersteuning bij de aanschaf van een AED voor die locaties dient met gebruik van de eerder genoemde criteria per geval ingeschat en beoordeeld te worden.

3.2.1 Subsidieregeling

De financiële ondersteuning bij de aanschaf van een AED door niet-commerciële gesubsidieerde instellingen en verenigingen die zich in risicogebieden bevinden, vindt plaats door middel van een subsidieregeling. Gezien de positieve ervaringen met de huidige AED-subsidieregeling voor sportverenigingen en de geringe kosten die ermee gepaard gaan, zal gemeentelijke ondersteuning voor aanschaf van een AED bij buurtcentra en eventuele nieuwe risicogebieden op ongeveer dezelfde wijze ingericht worden. Dit houdt in dat een derde van

⁴ Zie bijlage 1: bekende locaties AED's

de aanschafkosten van een AED via een subsidie vergoed zal worden, tot een maximum van € 1.000,--. De subsidieverlening zal eenmalig plaatsvinden bij de eerste aanschaf en niet bij vervanging of onderhoud. Daarnaast heeft de stichting of vereniging zelf de verantwoordelijkheid voor plaatsing, onderhoud en gebruik en voor het trainen en getraind houden van voldoende hulpverleners. Hiertoe dient zij bij aanvraag een beheersplan aan te leveren waarin zij aangeeft hoe de AED gebruikt gaat worden. Gezien het lage aantal te verwachten aanvragen, zal het reserveren van een apart budget niet noodzakelijk zijn. Met de nieuwe subsidieregeling komt de huidige regeling m.b.t. sportinvesteringen te vervallen. Nieuwe subsidieaanvragen van sportverenigingen voor de aanschaf van een AED zullen in het vervolg worden beoordeeld volgens de nieuwe subsidieregeling. Van een onderscheid tussen Hellevoetse en niet-Hellevoetse leden zal bij de nieuwe subsidieregeling daarom geen sprake meer zijn.

3.3 Verbetering informatievoorziening locaties en gebruik AED's

Een andere ondersteuningsvorm die, naast financiële ondersteuning bij de aanschaf van een AED, voor een versnelde toepassing van een AED kan zorgen, is de verbetering van de informatievoorziening over AED's. Deze verbetering kan op twee gebieden plaatsvinden:

- Verbetering van de informatievoorziening over de locaties van AED's.
- Verbetering van de informatievoorziening over het gebruik van AED's.

Voor wat betreft de informatievoorziening over locaties van AED's kan gesteld worden dat wanneer hulpverleners niet op de hoogte zijn van de locatie van de dichtstbijzijnde AED dat personen met een hartstilstand dan aangewezen zijn op AED-hulpverlening door reguliere hulpverleningsdiensten.

Er bestaan particuliere initiatieven die zich volledig toegespitst hebben op informatievoorziening over locaties van AED's. Hierbij kan gedacht worden aan AED-locatiemelderwebsites zoals www.aed4.eu of www.aed-hulpverlener.nl. De gemeente gaat deze zeer succesvolle particuliere initiatieven actief ondersteunen door, op haar eigen website en via lokale media, mensen en organisaties op te roepen hun AED's gratis te laten registreren bij zo'n AED-locatiemelderwebsite. Hulpverleners kunnen in geval van nood dan, via hun mobiele telefoon, de dichtstbijzijnde AED opsporen.

Voor wat betreft verbetering van de informatievoorziening over het gebruik van AED's zal de gemeente via de gemeentelijke website melding gaan maken van waar mensen terecht kunnen voor cursussen bij het gebruik van een AED. Organisaties, zoals de EHBO, zullen voor de uitvoering van de cursussen zorgen.

Bijlage 1: bekende locaties AED's

Hieronder staat een lijst met locaties waarvan op het moment van schrijven bekend is dat er een AED aanwezig is.

Barendrechtse Electra	Distelstraat 2
Brandweer	Tolweg 45A
Brandweermuseum	Industriehaven 8
Dansacademie RI-JO	Kanaalweg Oostzijde 134
Datacombinatie Yacht Verzekeringen	Oostkade 60
Droogdok Jan Blanken	Industriehaven 50
Flatgebouw	Zeegat
FC Vlotbrug	Schelpenpad 1
Gemeentehuis	Oostzanddijk 26
Gezondheidscentrum	Struytse Hoeck
Havendienst	brug Oostzanddijk-Westkade
Havendienst	sluis Kanaalweg Oostzijde-Kanaalweg Westzijde
Helius Medisch Centrum	Schelpenpad 2B
Huisartsenpost	Evertsenplein 179
Korfbalvereniging 't Capproen	Martin Luther Kinglaan 9
Maasdelta	Bruggehoofd 1
Politiebureau	Bruggehoofd 11
Tandartspraktijk ter Meulen	Dierenriem 38
Tennisvereniging De Kooistee	Schelpenpad 10
Theater de Twee Hondjes	Opzoomerlaan 106
Van Son Houten Vloeren	Rijksstraatweg 254A
Voetbalvereniging Nieuwenhoorn	Rijksstraatweg 270
Warren's Sportinstituut	Martin Luther Kinglaan 7

